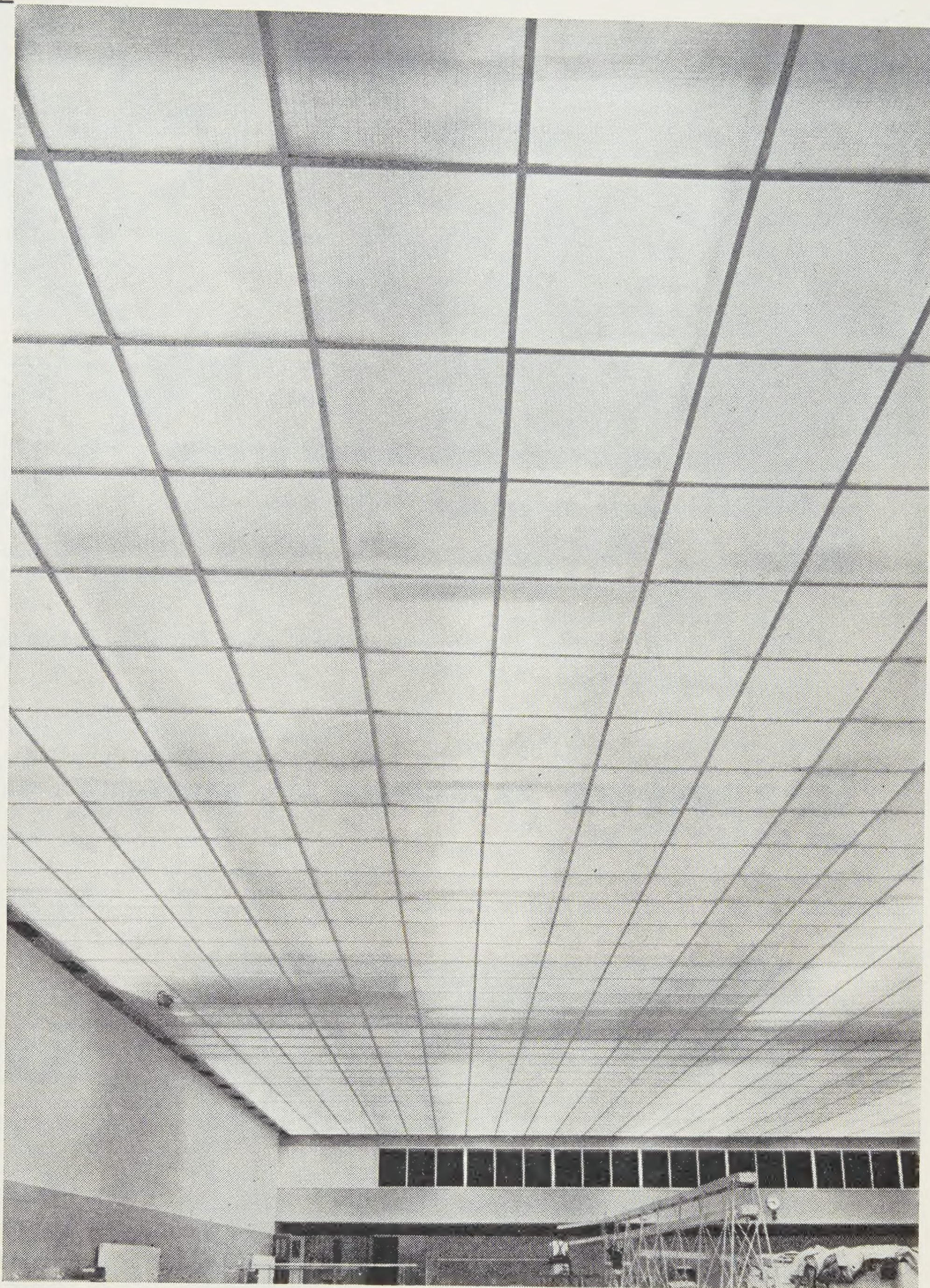
17 ARKITEKTEN

MEDDELELSER FRA DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND

RKITEKTEN ÅRG. 60 1958 NR. 17 SIDE 273-288 AFLEVERET TIL POSTVÆSENET 19. AUGUST 1958

ARKITEKTEN

Meddelelser fra Danske Arkitekters Landsforbund.
Udgivet af Arkitektens Forlag.

Redaktion:
Poul Erik Skriver (ansv.)
Chr. Enevoldsen
Redaktionsudvalg:
Johan Pedersen (leder), Jarl Heger, Erik Nilsson, Elliot Hjuler, Henning Meyer og Gehrdt Bornebusch
Annonceredaktion:
Bertel Barnholdt (annoncechef)
Lillian Schmidt (sekretær)
Redaktionens adresse: Bredgade 66, København K, tlf. Minerva 1290.
Udsendelsesdag: Hver anden onsdag. Redaktionen slutter 14 dage før udsendelsesdagen.
Pris: 3 kr. pr. hæfte i løssalg, abonnement 48 kr. årlig.
Signerede artikler står for forfatterens regning, usignerede for den ansvarshavende redaktørs regning. Kun når det udtrykkeligt er angivet, kan artikler ses som et udtryk for Danske Arkitekters Landsforbunds standpunkttagen.

ERINDRINGSLISTE

Konkurrencer

Offentlig projekt-konkurrence om skitseforslag til en højskole ved Helsingør. Afleveringsfrist: 15. oktober 1958. Program udleveres af D.A.L.'s konkurrenceudvalg.

Nordisk konkurrence om stadshus og politistation i Falun, Sverige. Program rekvireres hos fastighetschefen Kurt Danielsson, Fastighetskontoret, Åsgatan 27, Falun, mod depositum på d. kr. 140,– indbetalt til D.A.L. Afleveringsfrist 31. oktober 1958.

International idékonkurrence om haveanlæg, Hamburg. Konkurrencens program ligger til gennemsyn i D.A.L.s sekretariat. Afleveringsfrist 19. november 1958.

Nordisk byplankonkurrence. Frederiksberg kommunalbestyrelse indbyder danske, finske, islandske, norske og svenske arkitekter til en offentlig idékonkurrence om forslag til byplan for et område i Frederiksberg kommune. Konkurrenceprogram udleveres i D.A.L.s sekretariat. Bilagene fås samme sted mod et depositum på 100 kr. Afleveringsfrist mandag den 2. februar, 1959.

Nye bøger fra Arkitektens Forlag

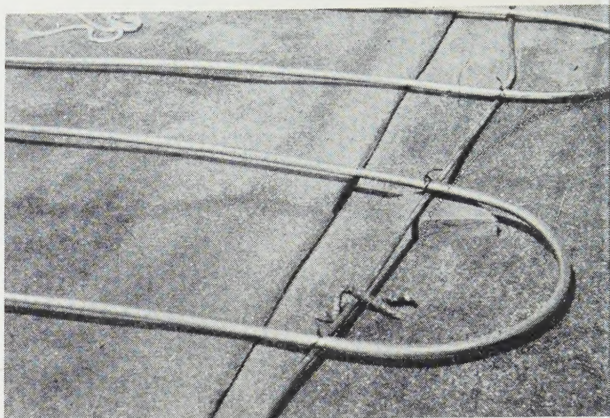
Contemporary Danish Architecture er netop udkommet. I denne bog vises det væsentligste i moderne dansk arkitektur fra de sidste 10 år. Teksten er udelukkende på engelsk. Pris 32,00 kr. Desuden er udkommet *Dansk Form,* hvori der vises 13 nye eenfamiliehuse samt eksempler på møbler og kunsthåndværk. Dansk tekst med engelske billedtekster. Pris 18,00 kr. For kort tid siden er yderligere udkommet en ny og ajourført udgave af *bogen om Arne Jacobsen* med eksempler på arkitektens arbejder i tiden fra 1928 til i dag. Pris 32,00 kr.

Abonnementsprisen i 1959

De stigende produktionsomkostninger, bl. a. som følge af lønforhøjelserne i årets begyndelse, tvinger os desværre til en mindre forhøjelse af abonnementsprisen. Fra 1. januar 1959 er abonnementsprisen på ARKITEKTEN 52,– kr. p. a.

ARKITEKTENS FORLAG
Bredgade 66, København K. Minerva * 1290.
Forlagsleder: R. Dahlmann Olsen.

I dette hæfte indlæg fra:
A/S Dansk Glasuldfabrik
A/S Lyfa

Varmeslanger af kobber udlagt på fugtspærrende lag af astfaltpap so led i støbt gulvstruktion. Pappen er lagt med overlæg uden limning fugerne

Varmluft- eller varmtvands opvarmning?

Nogle amerikanske erfaringer fra småhusbyggeriet

Udfra den opfattelse, at udviklingen af skandinavis og amerikansk enfamiliehusbyggeri trods visse forske ligheder dog frembyder adskillige lighedspunkte bringes her uddrag af en svensk rapport om de senest amerikanske erfaringer med opvarmningssystemer t enfamiliehuse.

I Amerika opføres ca. 90 pct. af nybyggede bolige i form af enfamiliehuse. Der er store kapitaler investe rede i dette byggeri, repræsenteret af meget store pro duktionsselskaber. Særlige forskningsinstitutioner ar bejder med småhusbyggeriets problemer.

Under og lige efter verdenskrig II begyndte man i USA at udføre enfamiliehuse på støbte betonplade direkte på jord. I disse plader indstøbtes varmeslange af kobber eller stålrør, hvori varmt vand cirkulerede Betonpladerne opvarmer herved boligens rum ved, a gulvene fungere som strålingspaneler. Dette varme system fik hurtigt stor udbredelse også uden for USA og Canada og kendes jo i dag også særdeles godt p vore breddegrader.

Det omtalte varmgulvsystem er imidlertid nu p retur i amerikansk nybyggeri. Om årsagerne herti fortæller den svenske civilingeniør Hans Ericsson i en artikel, skrevet på grundlag af en studierejse til USA.

Ingeniør Ericsson havde samtaler med entreprenø rer, varmeteknikere, embedsmænd, byggeforskere o arkitekter, som alle var enige om at fremhæve, a strålingsvarmen fra store gulv- eller loftarealer (pane heating) er den af alle kendte opvarmningsmetoder der giver den mest jævne og behagelige opvarmning og tilsyneladende er det mest fuldkomne varmesystem Til etablering af denne opvarmningsmåde er efte amerikanernes mening varmtvandsslanger udlagt i lof og gulv den bedst egnede løsning. Det i Amerika hidtil mest benyttede system med varmeslanger ha været Critall-systemet.

Varmeslanger ophængt i korridorloft i et skolebyggeri med oven over lig- gende varmeisolation

Trods de nævnte store fordele i opvarmningsmæssig henseende ved Critall-systemet opstår der dog viss ulemper, når varmtvandsrør indstøbes i beton på jord – ulemper, som i nogen grad formindsker systemet anvendelighed:

1. Anlægs- og driftsudgifterne er i sammenligning med andre opvarmningssystemer højere, d. v. s. at syste met er uøkonomisk.
2. Skader, først og fremmest fugtskader, opstår oft og er svære at reparere.
3. Systemets træghed betyder, at det vanskeligt kan følge ændringer i vejrforholdene tilstrækkeligt hur tigt, hvilket er en meget væsentlig indvending fra beboerside.
4. Den virkelige strålingseffekt er vanskelig at beregne da den formindskes kraftigt ved opstilling af møble og udlægning af tæpper.
5. Systemet lader sig ikke med fordel kombinere med luftkonditionering, d. v. s. rumluftens nedkøling og affugtning om sommeren, hvilket i størstedelen af USA betragtes som en nødvendighed. (Det sidst synspunkt synes dog ikke så relevant for skandina viske forhold).

På grund af disse ulemper ville amerikanerne ikke mere anbefale anvendelse af opvarmning med varmt vandslanger i gulv. Ingeniør Ericsson så således kun eet større enfamiliehusbyggeri på sin rejse, hvor dett varmesystem var under installation. Derimod anven des systemet ofte ved større forretnings- og kontorbyg ninger, men da med slanger indlagt i loftet.

Varmluftopvarmning

Varmluftssystemet er i øjeblikket det dominerende fo småhusbyggeriet i USA og Canada. 80–90 pct. a nybyggede enfamiliehuse opvarmes med varm luft hovedsagelig med tvungen cirkulation. Hovedprincip pet i varmluftssystemet er et varmekammer midt huset, hvorfra den varme luft trykkes ned i kanale under gulvet og fordeles til indblæsningsåbninger lang husets ydervægge. Returluften passerer gennem rum

HOLMSUND GULVE

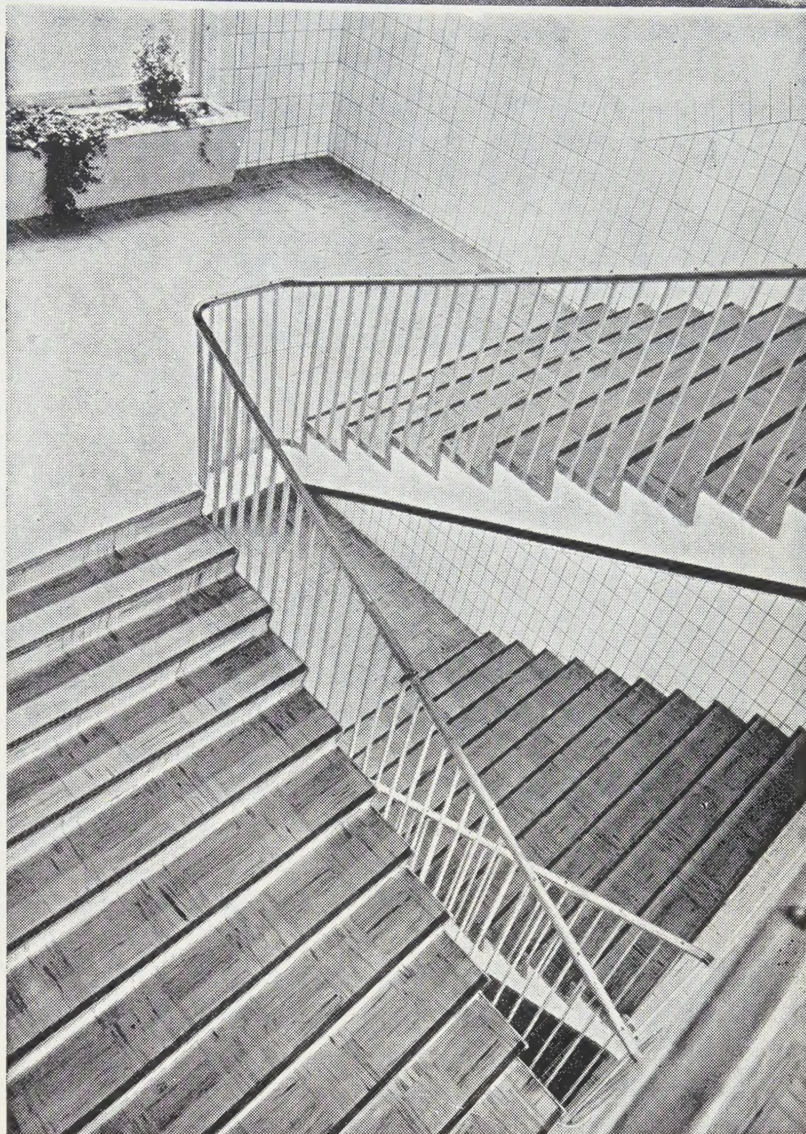

Gør denne prøve

inden De vælger vinyl-gulve, så får De bevist, om materialet er brudsikkert! HOLMSUND vinyl er ikke lagdelt, men homogent, smidigt, gennemfarvet og gennemmarmoreret. — Husk! Vinyl er en fælles varebetegnelse, forlang derfor altid attest for slidstyrke fra Statsprøveanstalten. HOLMSUND er en kvalitetsbetegnelse indenfor vinyl. Skriv derfor HOLMSUND foran vinyl!

Holmsund fås i *femten* smukke farver i størrelserne 30 × 30 cm og 20 × 20 cm, *2,5 og 1,6 mm tykke*. Tager ikke skade af olie, fedt, benzin, syrer eller alkalier. — Holmsund er ideelt til skoler, hospitaler, kontorer, forretningslokaler, køkkener, entreer etc. — overalt hvor man stiller store krav til gulvene.
Forlang prøver og brochurer.

Trappe på Nyvangsskolen i Randers.
Stadsarkitekt Aksel Pedersen, M.A.A., Arkitekt Helmuth Jasper, M.D.A.

På skolen, der blev taget i brug den 1. april 1952, er de to mest befærdede trapper og alle gangene, undtagen kældergangen, forsynet med HOLMSUND gulve.
Denne belægning synes at være ganske overordentlig holdbar, idet der endnu ikke er konstateret slid på den, til trods for den hårde belastning, den er udsat for (ca. 1200 skolebørn + aftenskole m. m.). Gulvene er lette at holde rene, idet de ikke kræver anden behandling end almindelig gulvvask, de er behagelige at gå på, og de præsenterer sig særdeles smukt.
Af alle de forskellige materialer, jeg har set og prøvet, finder jeg, at HOLMSUND er det, der egner sig bedst til belægning af gulve, der er udsat for hårdt slid.

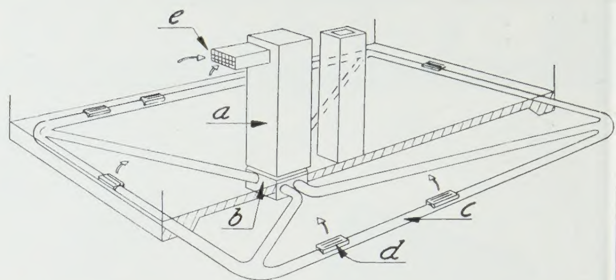
Skoleinspektør

5 år efter:

I anledning af Deres forespørgsel kan jeg oplyse, at vi nu efter 5 års forløb stadig er godt tilfredse med de af Dem leverede HOLMSUND vinyl-gulve, de er lette at renholde, og der er praktisk taget ikke konstateret slid på dem. Jeg er stadig af den formening, at HOLMSUND vinyl-gulve er særdeles velegnede til anvendelse på steder, hvor de udsættes for hårdt slid, f. eks. på skoler.

Skoleinspektør

EVERS EVERS & CO Frederiksberg Allé 18-20 · København V · Hilda 2001*

Varmluftopvarmning ved perimetersystem med tvungen opvarmning Ledningstrækning under gulv (c), ovn (a), trykkammer (b). indblæsnings-ventil (d) og returventil (e)

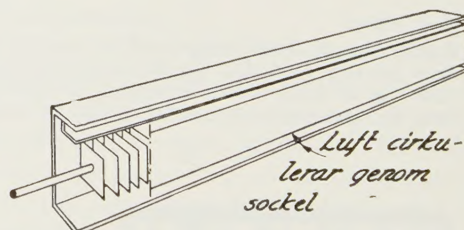
mene tilbage til varmekammeret. Fremføringskana-lerne består af specielt fremstillede rør af keramik eller fiber. Ved indstøbning i beton benyttes kanaler a[f] galvaniserede jernplader; der benyttes såvel cirkulære som rektangulære plader.

Det varmluftssystem, som man nu har fundet frem til i USA, betragtes som økonomisk. Anlægsudgifterne menes at være ca. 35 pct. lavere end for det ovenfor omtalte varmtvandssystem, og også driftøkonomisk menes systemet fordelagtigt. De for få år siden frem-førte indvendinger mod varmluftssystemet: ophvirvling af støv, ubehagelig træk ved visse vejrforhold o. s. v. påstås ifølge oplysning fra Housing and Home Finan[ce] Agency (HHFA) af amerikanerne at være undgået ved de nye systemer, der nu er i anvendelse.

En stærk bidragende årsag til varmluftssystemets sejrsgang i Nordamerika er, at det let lader sig til-passe de klimatiske forhold. Dets virkemåde er særlig fordelagtig samtidig med, at det bibeholder en del af varmgulvsystemets strålevirkninger, idet perimeter-slangen, der fører den varme luft frem, varmer gulvet op indtil ca. 1,2 m fra ydervæggen. Den centrale del af gulvet varmes også noget op af de direkte varme-ledninger fra varmekammeret. Gulvtemperaturen overstiger derfor normalt rummets temperatur en lille smule.

Varmtvandsradiatorer som fodpaneler

På grund af den hårde konkurrence fra varmlufts-systemerne, er der i USA blevet fremstillet nye typer opvarmningssystemer med benyttelse af varmt vand som medie. Et af disse har vundet ret stor udbredelse, f. eks. den såkaldte baseboard heating. Med baseboard menes i denne sammenhæng en slags forlængede radia-torer, som trækkes ud langs en eller flere af rummets

Radiator udformet som fodpanel (baseboard heating). Principskitse af sokkelens varmemåde som konvektor

luftkonditionering
ventilation
røgrensning
støvudskillelse
tørreanlæg
pneumatisk transport
SF

vægge, omtrent med form som et noget forstørret fodpanel. Baseboard forekommer både som 1- og 2-rørssystemer, og fungerer enten som konvektor (se ill.) eller som strålingsradiator. I det første tilfælde passerer luften gennem fodpanelet, hvorved den opvarmes og føres ind i rummet. Fordelen ved denne opvarmningsmetode ligger hovedsagelig i, at varmetilførslen fordeles over større dele af væggen end ved normal radiatoropvarmning, hvorved rumtemperaturen her bliver mere jævn. Systemet giver ingen økonomiske fordele i forhold til det traditionelle radiatorsystem, (det synes også efter skandinaviske forhold at frembyde på visse ulemper for møbleringen).

Brændsel

Som brændsel anvendes som ved de andre omtalte systemer olie eller naturgas, hvorved varmeanlægget er let at holde rent og passe. Varmeagregatet udføres da også i mere tiltalende udformning end i gamle dage, og det placeres centralt i huset for at opnå en forenklet ledningsføring.

I slutningen af dette afsnit af ingeniør Ericssons rapport, der også omfatter andre problemer end opvarmning af huse, bedømmer forfatteren den interessante forskel mellem amerikansk og skandinavisk opvarmning. Forfatteren fandt ikke i noget tilfælde en varmecentral til betjening af et større antal enfamiliehuse, hvilket jo er almindeligt hos os. Amerikanerne anvender sådanne systemer for hvert hus, og anser det for en fordel ved køb og salg af ejendomme.

SBI-TT

Nye fugemetoder til afløbsledninger

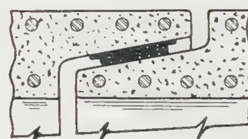
Rapport fra en svensk undersøgelse

Ved en i Sverige nylig foretaget undersøgelse af afløbsledninger har det vist sig, at tætheden af samlinger, der har været udløbet med cementmørtel, er forholdsvis ringe. Hidtil har utætheder i afløbsledninger ikke været tillagt særlig betydning. Imidlertid betyder utæthederne, at de rensningsanlæg, der tilknyttes afløbsanlæggene, må dimensioneres for en større vandmængde der optræder, når overfladevandet trænger ned iafløbsledningerne. De fine biologiskc rensningsanlæg er re følsomme over for større variationer i afløbsvandets mængde og sammensætning. Tilsvarende betyder kloakvandets undslipning til den omgivende jord for øget risiko for inficering af grundvandet. Dette ha særlig betydning, når afløbsledningerne placeres i e vandindvindingsområde. Da landets bebyggelse bre der sig stærkt, og behovet for vandværksvand samtidig stiger, er det ofte meget vanskeligt at holde områderne fri af hinanden. Det er altså vigtigt i dag, at afløbsledningerne udføres med tættest mulige samlinger.

En god metode at udføre fugningen på er ved hjæl af varmflydende asfalt. Denne metode kræver imid

Fuge af polyvinylklorid. Før og efter sammenpresning

To eksempler på gummifuger i detail og i færdig samling

lertid stor håndværksmæssig dygtighed og omhu og er forholdsvis tidsrøvende.

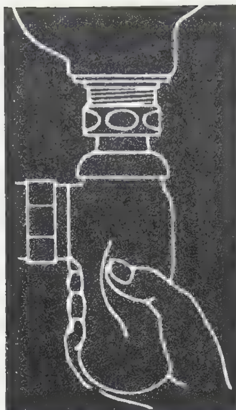
Flere produkter og metoder er derfor kommet frem med det formål at simplificere og/eller forbedre fugeteknikken. Fabriksmæssigt fremstillede bituminøse fugestrimler har i den sidste tid fået en øget anvendelse. De lægges i fugen, og rørene trykkes sammen ved hjælp af et hertil indrettet værktøj, der mekanisk presser det ene rør ind i det andet. Herved opnås en meget tæt og alligevel elastisk fuge, der ikke bliver utæt selv ved mindre sætninger i ledningen. I forvejen behandles betonen i samlingen med en asfaltopløsning, og da båndene har en temmelig hård konsistens, skal de varmes op, inden de lægges i fugen. Denne opvarmning foretages enten med blæselampe eller ved, at man stryger asfalten med benzol og derefter antænder denne.

En forbedring af den bituminøse fugestrimmel er et tilsvarende bånd bestående af bitumenimprægneret plasticskum. Dette bånd skal ikke varmes op inden sammentrykningen.

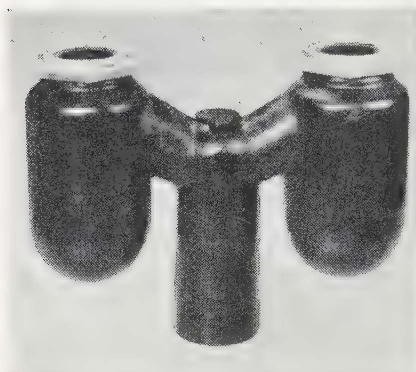
En videre udvikling af disse nye materialer er fabriksfremstillede plasticrør af polyvinylklorid. Båndene udføres som ringe med diameter svarende til den for samlingen nødvendige. På det amerikanske marked findes et utal af produkter, som de her beskrevne, herunder også produkter, der er egnede til glaserede lerrør. Fordelene ved disse produkter fremfor den hidtil kendte metode er tættere og dermed bedre fuger, som er mindre afhængige af arbejdets omhyggelige udførelse, og som samtidig giver samlingen den fornødne bøjelighed.

En udvikling af tilsvarende produkter til det danske marked efterlyses. *J. Br.*

Kilde: Love Niklasson: Tätheten hos rörfoger i avloppsledningar. SNB rapport nr. 45, Stockholm 1958.

Rensningen af den elastiske vandlås foregår ved et par kraftige sammentrykninger med hånden

En dobbelttype fremstillet af neopren, beregnet til dobbelte køkkenvaske. Leveres sort eller hvid

Vandlås uden renseproblemer

Elastisk punglås renses ved et tryk med hånden.

At en vandlås stopper til er en uafvendelig begivenhed i hygiejnens tidsalder, hvor bl. a. fedtstoffer indgår i så mange af de daglige husholdningsmidler. De hygiejniske ulemper ved en forstoppelse i vandlåsen er indlysende, når bundskruen skal aftages, og et par liter vand, der er den bedst tænkelige „næring" for et uoverskueligt antal bakterier, tømmes ud i et fad eller en gulvspand.

En elastisk vandlås, „Axello", muliggør en hurtig rensning uden adskillelse. Medens vandhanen løber, klemmes vandlåsen kraftigt sammen et par gange, og aflejringerne, der har givet anledning til forstoppelse, løsnes og føres bort med afløbsvandet.

Den elastiske vandlås ligner i det ydre en hvidlakeret pungvandlås, men er fremstillet af blødt, syntetisk gummi i stedet for metal. Udover det ret væsentlige med hensyn til den lette rensning, giver anvendelsen af gummi en meget glat overflade, der medvirker til at give en hurtig gennemstrømning og dermed en formindsket mulighed for aflejringer i vandlås. Frostsprængninger er iflg. materialets struktur ikke mulige.

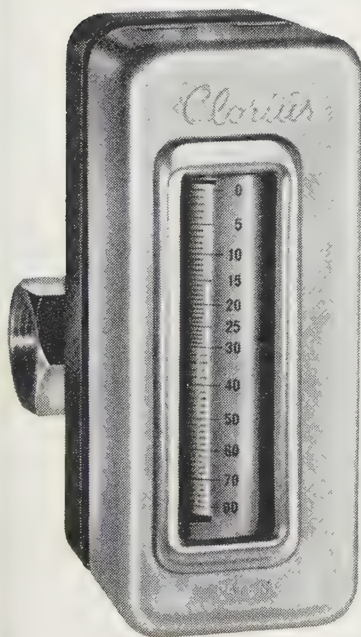
Den elastiske vandlås er i Sverige godkendt af myndighederne og har en udsalgspris, der angives til sv.kr. 24,00. Forskruningerne er forkromede. Der kan som tilbehør leveres forkromede udløbsrør. *SBI-TT*

Der er lukket for misbrug af det varme vand!

– når arkitekten ved ejendomme regner med Clorius varmtvandsmålere. Som rådgivende gør De derfor bygherren – og de fremtidige lejere – en tjeneste ved at tage denne lille installation med i Deres beskrivelse.

F 2.8.8

Fra vore informative annoncer i fagbladene er husværterne og ejendomsselskaberne fortrolige med argumenterne:

– Ødselhed med det varme vand forringer ejendommens økonomi betydeligt på grund af det unødvendigt store vandforbrug, som ikke blot i sig selv er en anselig udgift, men tillige medfører en forceret belastning af hele kedelanlægget.

– Brændselsforbruget falder med ca. 30 pct, når udgifterne til varme og vand fordeles efter måler.

– Begrænsningen af totalforbruget af varmt vand medfører, at der altid er varmt vand nok til alle.

– Målere på det varme vand giver den mest retfærdige fordeling af udgifterne – tilfredstillende for alle parter.

– Da Clorius ordner det samlede regnskab for varme og varmt vand, påfører varmtvandsmålerne ikke ejendommen yderligere administration.

– Ejendomskontoret undgår alle forespørgsler og eventuelle reklamationer angående varmeregnskabet, da sådanne bør rettes til Clorius, som står inde for en sagkyndig besvarelse.

– Udgifter til pasning og administration påføres varmeregnskabet.

Clorius varme- og varmtvandsmålere foretrækkes på grund af deres overlegne kvalitet ikke blot i Danmark, men også i mange andre europæiske lande. Med sine mange års erfaringer yder Clorius tillige den mest gennemførte service.

Clorius

VARMTVANDSMÅLER

Ingeniørfirmaet Odin Clorius A/S
Kalvebod Brygge 20, København V. MI 5363, lokal 7

Salgskontor i Jylland: Stadion Allé, Aarhus (061) 2 51 70
Servicekontorer over hele landet

Storviks Hammarby, torvet

Arbejder af Ralph Erskine

Ralph Erskine er englænder, men har virket i mere end en halv snes år i Sverige. Hans tegnestue er indrettet i en Thems-båd, et lille stykke England han har fortøjet ved Drottningholm uden for Stockholm. Om sommeren slæbes båden ud til en ø i den stockholmske skærgård. Dens besætning af arkitekter medbringer koner og børn. Hverdagen krydres med lidt romantik. Man yder et bidrag til den eskapisme, der synes at trives så vel i vores rationelle tid.

Det usædvanlige er karakteristisk for mange af Erskine's arbejder. At en engelsk arkitekt har succes i Sverige er i sig selv usædvanligt. Svensk og engelsk temperament har ikke meget tilfælles. Men de har dog måske én ting fælles, interessen for det maleriske i arkitekturen. Butikscentret i Vällingby, der er af ren svensk oprindelse, er colour-full – sådan som butikscentrene i de engelske new-towns. Erskine's butikscenter i Luleå slår dem dog alle i malerisk bevægethed og opfindsomhed.

Erskine er englænder, ikke blot af temperament, men også af uddannelse. Det præger selvfølgelig hans arkitektur. Det nye miljø, hvori han arbejder, sætter imidlertid også sit præg på hans bygninger. De får bastardens styrke og sundhed. Til gengæld må de savne racepræget – den nordiske tradition i bygningskunsten. Men sandt at sige er den heller ikke længere karakteristisk for nordiske arkitekters arbejder.

På den anden side har Erskine heller ikke tilsluttet sig den internationale arkitekturretning. Det ville man ellers have fundet helt naturlig i hans situation. Måske er det netop hans fornemmelse for miljøet, der har spærret ham denne vej. Nordisk klima og levesæt vil jo i almindelighed indbyde til mere robuste udtryksformer end internationalismens, der har deres udspring under mildere himmelstrøg.

Situationsfornemmelse er en egenskab mange arkitekter må misunde Erskine. Det er en drivkraft som sætter ham i stand til selv at skabe opgaverne, at formulere programmet. For selvom Erskine's arkitektur er malerisk er den langt fra kulisser. Den er formet over og til menneskelig udfoldelse. Ja i mange tilfælde vil den skabe mulighed for en ny livsform. Han er en aktiv medarbejder i det store team, der bygger det svenske samfund.

Endnu en karakteristisk egenskab ved Erskine's arbejder er materialevalget. Det er som om han med den fremmedes øjne har særlig blik for de traditionelle svenske byggematerialers æstetiske værdier.

Erskine's arbejder er på grund af deres originalitet vanskelige at sætte i bås. De er tillige meget forskellige, formet som de er over den aktuelle opgave. Når han bygger huse til skovarbejdere udtrykker han sig i et kraftigt og enkelt sprog. Når han bygger vintersportshotel er det næsten, som han havde ladet naturen forme eksteriøret. I kontrast hertil har han formet et levende og afvekslende interiør fuld af artisteri og overraskelser, en varm og venlig atmosfære, hvor man trives efter strabadserne i sneen.

Ralph Erskine er en frodig kunstner, der i det svenske byggeboom har fået mulighed for at realisere sine særprægede ideer. Hans arbejder har vakt interesse langt uden for Sveriges grænser. Af hans store produktion vises i det følgende nogle få af hans mest karakteristiske arbejder.

Storviks Hammarby. Kædehuse set fra torvet
Arkitekt: Ralph Erskine

Arbejderboliger ved Storviks Hammarby

I nærheden af og med støtte fra en papirmassefabrik er et lille boligområde under bygning. Erskine har formet det som en landsby med en stor fælles grønning – forbilledet er en engelsk *village-green.*

For de mange svenske industrivirksomheder, der ligger i landdistrikterne, kan det være vanskeligt at fastholde eller tiltrække arbejdskraft. Bylivet lokker de unge bort.

Som modtræk har mange svenske virksomheder derfor støttet bygningen af gode familieboliger. Når det tillige – som her – lykkes at skabe et venligt miljø, synes man de må få held med deres bestræbelser. Byen får selvfølgelig både skole og butikscenter.

Husene er opført af letbetonblokke. I de to-etages rækkehuse er underetagens ydervæg beklædt med slaggesten fra et nedlagt jernværk.

Den nærliggende papirfabrik er også tegnet af Ralph Erskine.

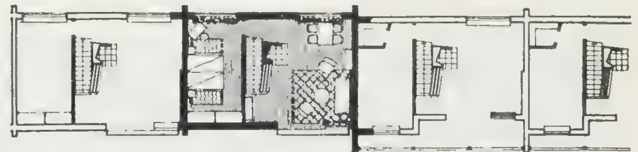
Kædehuse, planer 1:400

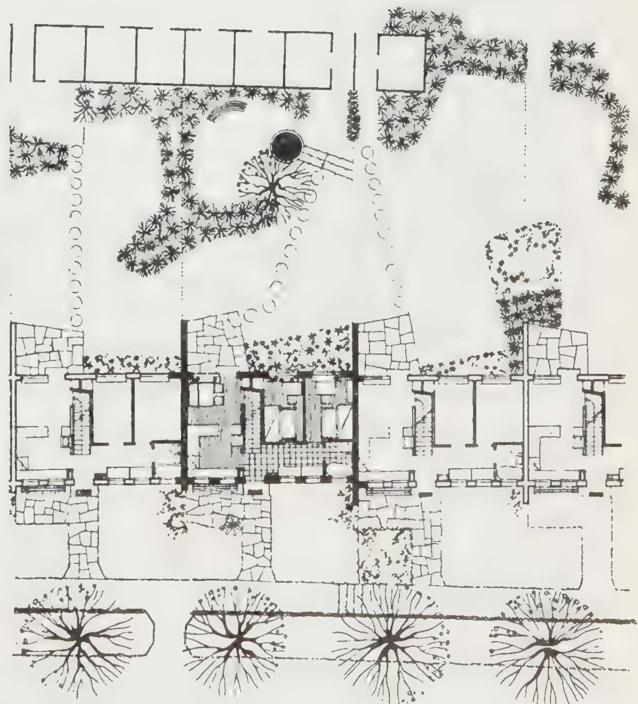

Storviks Hammarby. 2-etagers rækkehus set fra torvet

Storviks Hammarby. 2-etagers rækkehus set fra haven

2-etagers rækkehuse, planer 1 : 400

Papirfabrik i Östenfors

Fabrikken er opført af jernbeton og beklædt med mursten. Det forklarer de for murstensbyggeri noget usædvanlige murformer. Iøvrigt angives de kurvede former at have det rationelle formål at give murene den fornødne vindstivhed.

Fabrikationen fremkalder vældige dampmængder. For at undgå kondensproblemer er der ved alle vinduer tredobbelt glas. Taget er tækket med eloxeret aluminium.

Også i forbindelse med denne fabrik har Erskine projekteret en by med arbejder- og funktionærboliger og et lille bycenter.

Papirfabrik i Ostenfors
Arkitekt: Ralph Erskine

Jädraås
Situationsplan
1:2000

Skovarbejderboliger i Jädraås

Tidligere levede skovarbejderne i temporære hytter nær de felter, hvor skovningen pågik. Skovarbejderne levede isolerede fra familie- og samfundsliv. Udbygningen af vejnettet har gjort det muligt at samle skovarbejderfamilierne i småbyer, hvorfra der arrangeres bustransport til de skiftende arbejdspladser.

En af de første byer, bygget efter dette princip, er projekteret af Erskine i Jädraås.

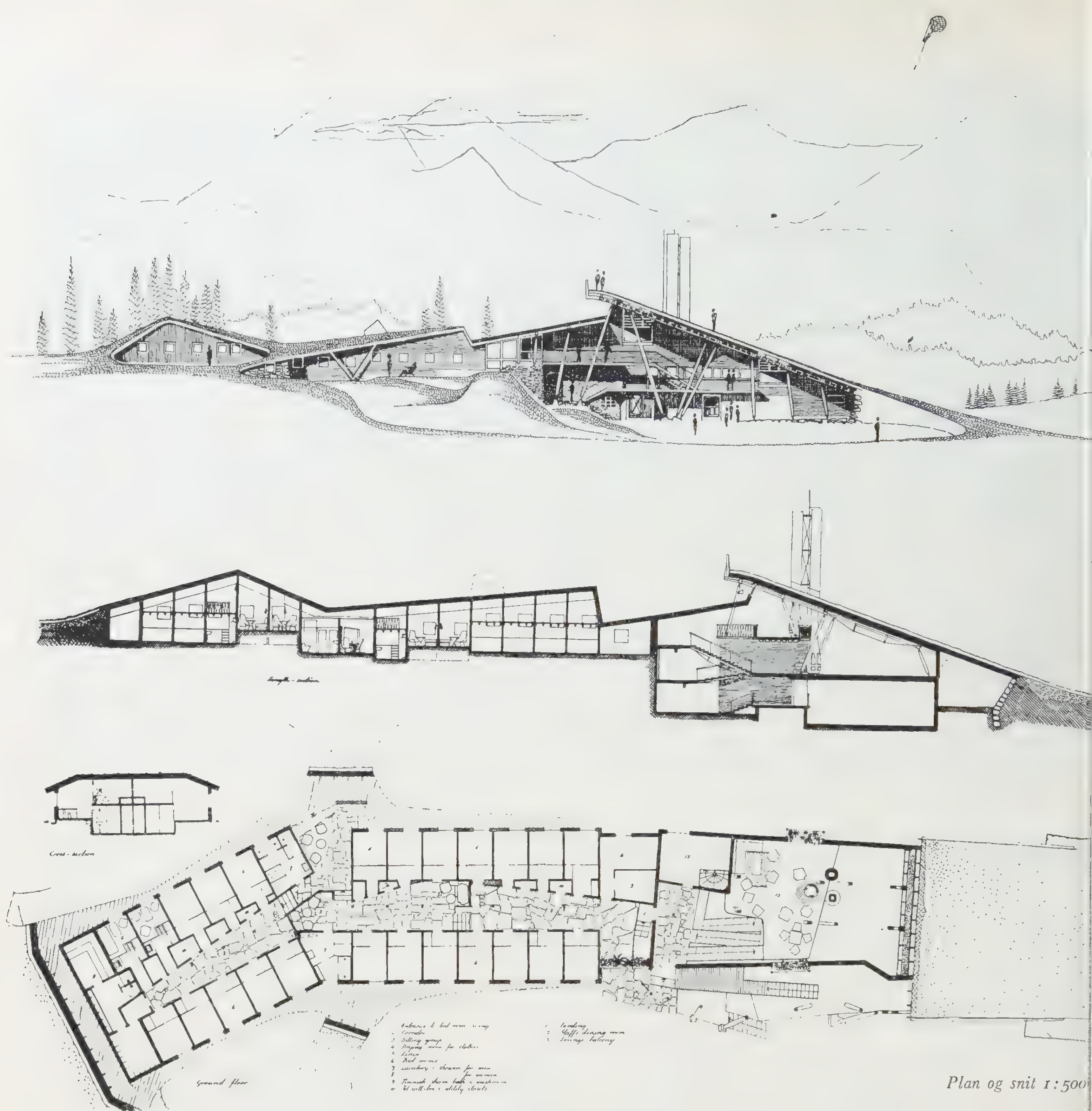
Den fælles grønning minder ikke meget om sit engelske forbillede. Istedet for græs og kastanjer præges pladsen af træbrolægning og slanke fyrretræer. Men fællesskabs- og tryghedsfølelsen skal nok kunne trives endda. De 18 huse, den lille by rummer, er opført af letbeton og træ. Den overhængende 1. sals-etage giver bebyggelsen et særpræg, der måske for engangs skyld bringer ældre nordisk byggeskik i erindring.

Plan 1:400

Skovarbejderby i Jädraås
Arkitekt: Ralph Erskine

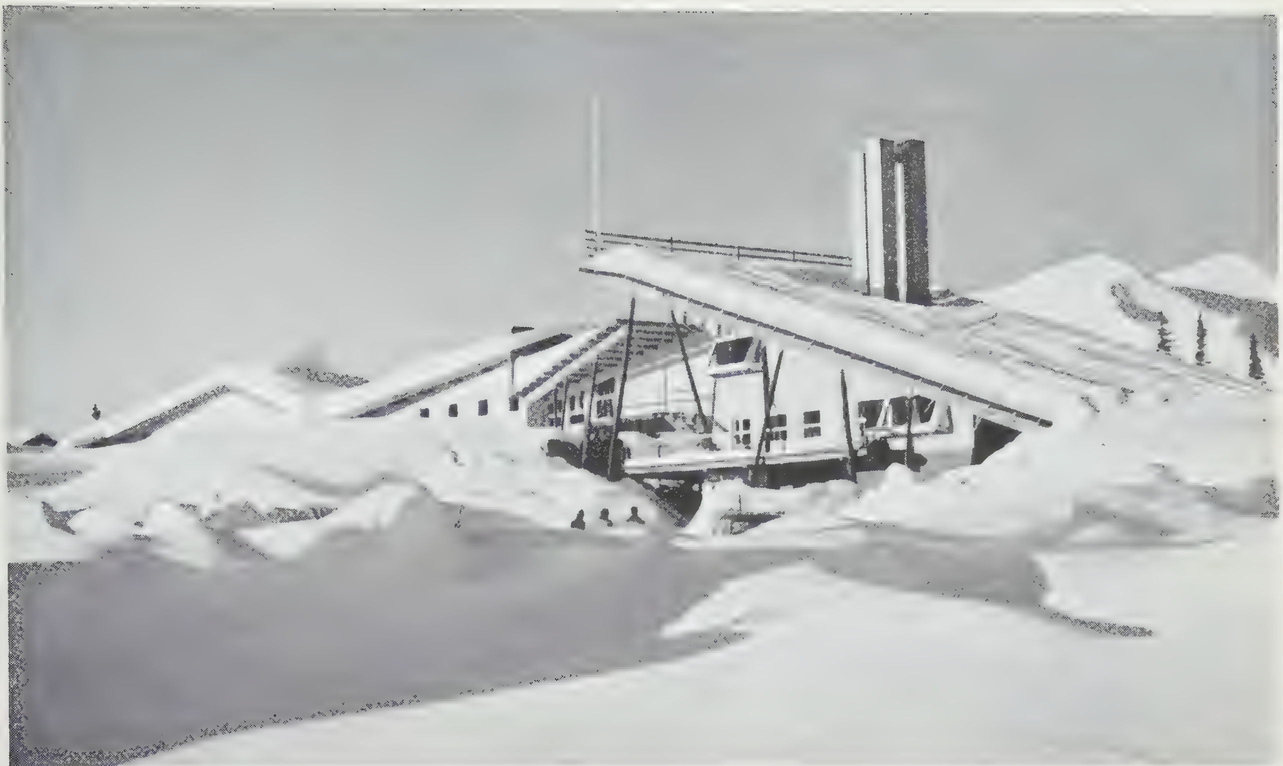
Plan og snit 1:500

Borgafjäll turiststation

Dette arbejde hører til Erskine's mest publicerede. Når man tænker på tidligere tiders højfjeldshoteller, der som fremmedlegemer i misforstået tyrolerstil skæmmer bjergskråninger i hele Europa, må hotellet i Borgafjäll virke sensationelt.

Erskine har søgt at forme bygningen, så den helt underordner sig terrænet. Tagene er formet som sammenføget sne. Det har dog ikke været hans tanke at kamuflere hotellet. Det er f. eks. malet i kraftige farver, omtrent som dem, der er anvendt i lappernes klædedragt. Trods de tilsyneladende komplicerede konstruktioner, skal hotellet have været væsentlig billigere at opføre, end andre turisthoteller.

Materialerne er i hovedsagen de på stedet forekommende. Træet er skåret op på stedet. Stenene er brudt på stedet. Tagene er dækket med birkebark og tørv. I interiørerne står de ru trævægge umalede, oftest ammoniakrøgede.

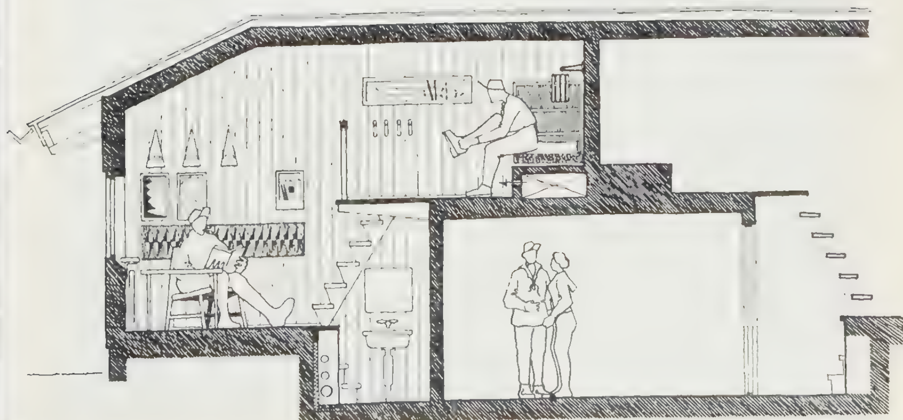

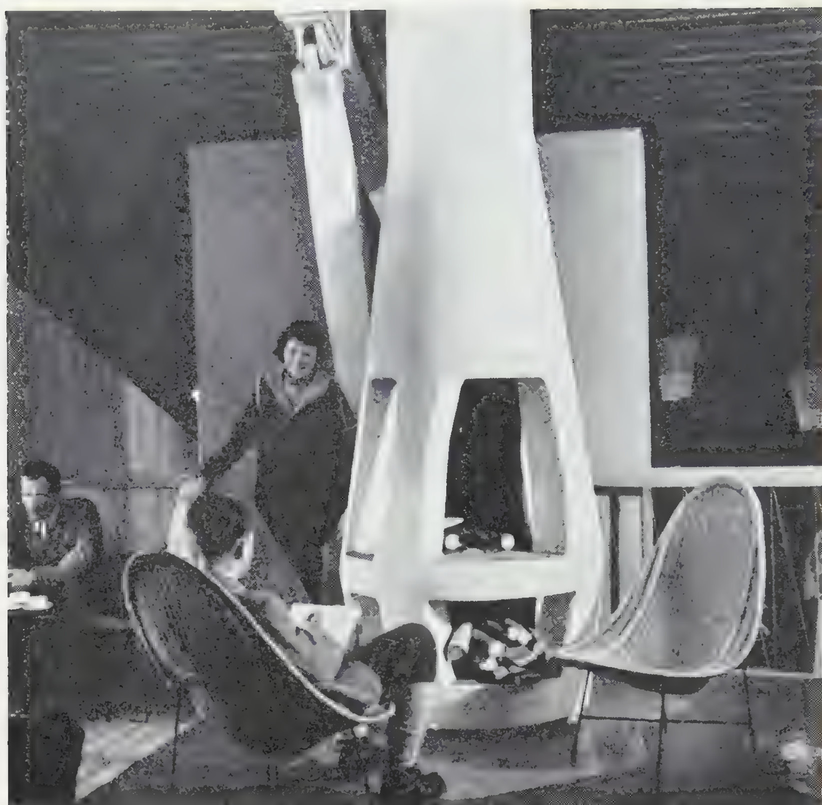
Borgafjäll turiststation
Arkitekt Ralph Erskine

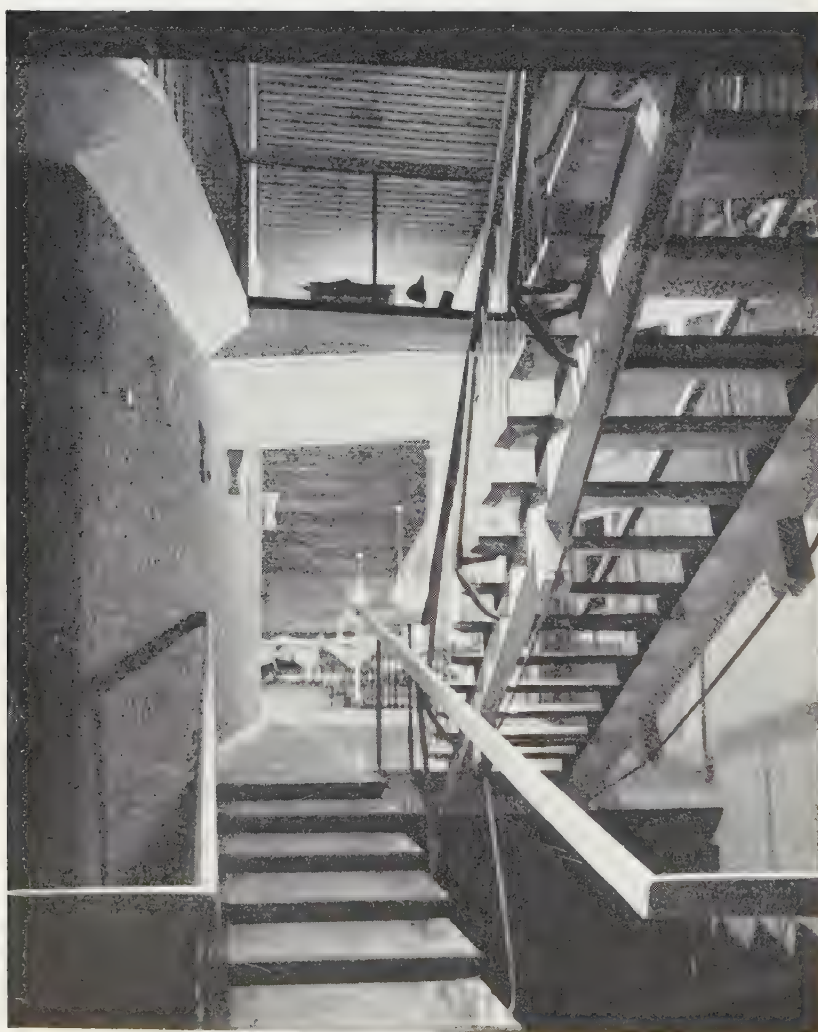

Gæsteværelse. Til venstre set fra gangen. Herunder snit 1:100

Pejseplads i opholdsrummet

Trapperne der forbinder vestibule, spisesal og opholdsrummet på balkonen

Opholdsrummet er placeret på en balkon, der strækker sig ind i spisesalen

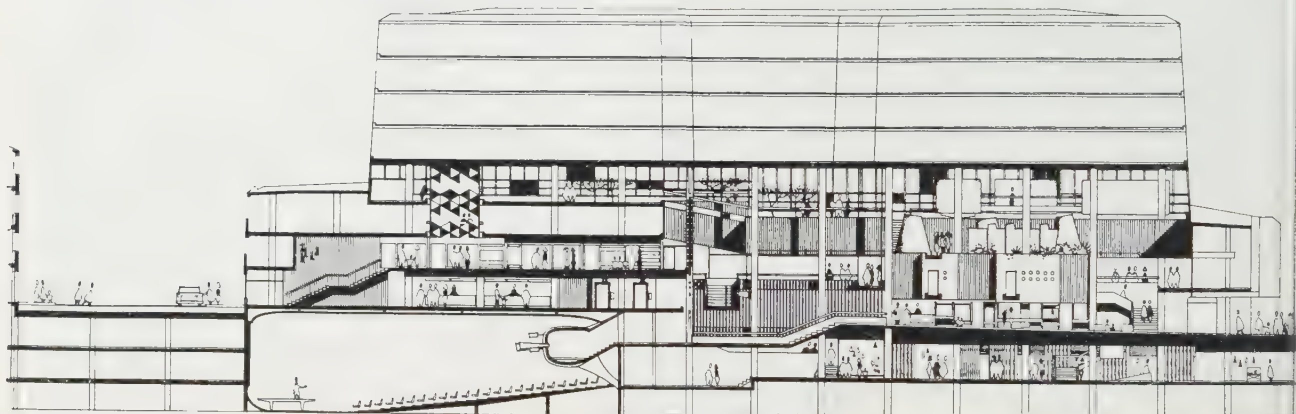
Butikscenter i Luleå

Arkitekt: Ralph Erskine

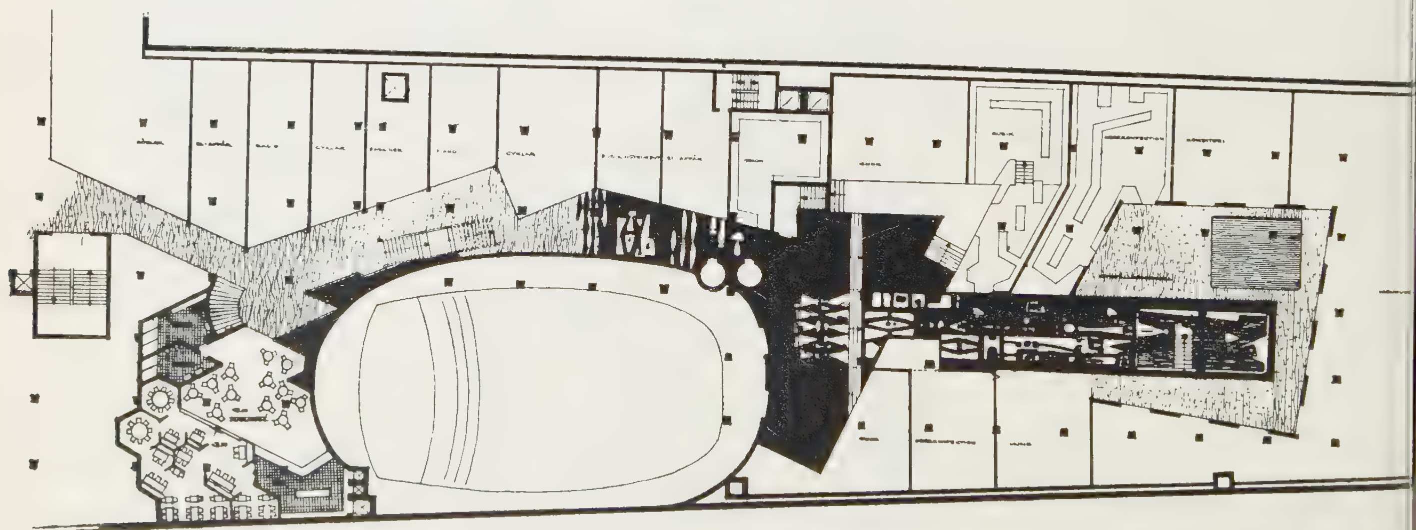
Luleå, nær polarcirklen, er inde i en kraftig udvikling. Nordsveriges industrialisering er baggrunden for en næsten explosiv urbanisering af dette hidtil meget åbent bebyggede område. Den øgede velstand stiller ikke mindst krav til butiksområdernes udbygning.

Erskine har fundet frem til en meget overraskende løsning på udformningen af et butikscenter under disse ugæstmilde himmelstrøg.

Sydeuropas smalle butiksgyder med de livfulde gadebilleder må have været hans forbillede. En så voldsom omplantning af ideer kunne synes umulig. Men tværtimod ser der ud til at være god fornuft i fremgangsmåden. Den, der til daglig færdes i en øde eller åbentbebygget egn, ser selvfølgelig en særlig charme

Snit og kælderplan 1 : 600

i det koncentrerede butiksliv med dets mylder af mennesker i de smalle gyder.

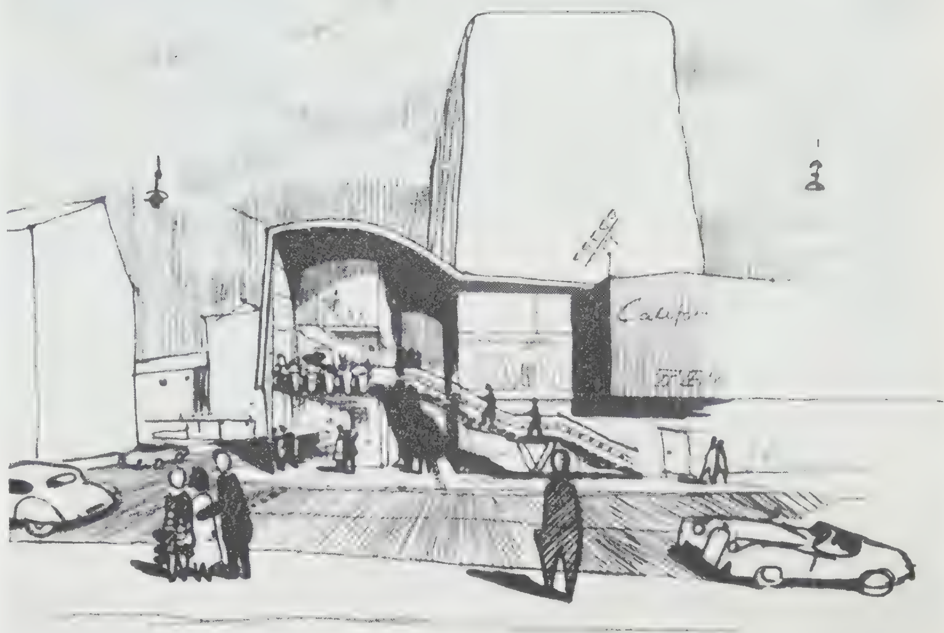
Erskine har formet butikscentret som en stor bygning, der rummer en hel lille by med stræder og torve. Indtrykket af gadebilleder understreges af butiksskiltning, „fortovsrestauranter" o. s. v. Selvom det hele rummes i én bygning står butiksgaderne i åben forbindelse med de omgivende gader, kun adskilt af usynlige varmluftstæpper.

Bygningen ejes af et privat selskab, der udlejer de enkelte butikker. Selskabet yder desuden forskellige former for service, f. eks. bistand ved vinduesdekoration, fælles propaganda og postordreafdeling.

Foruden butikkerne er der biograf, cafeer, restaurant og mødelokaler. Der kan på samme tid danses og afholdes religiøse møder. Bygningens kunstige klima tillader et byliv, der hidtil har været utænkeligt i Nordsveriges lange og barske vinter.

Udformningen af bygningen er gjort med megen fantasi. Indenfor et relativt beskedent område er det lykkedes Erskine at samle så mange visuelle oplevelsesmuligheder, som man normalt kun træffer i langt større bycentrer.

De erfaringer Ralph Erskine har høstet her, kommer et nyt stort projekt tilgode. Han arbejder for øjeblikket på udformningen af det centrale område i Kiruna. Og med hans evne til at bedømme en lokalitets muligheder og tilføre den nyt liv og nye ideer vil han utvivlsomt også her nå et bemærkelsesværdigt resultat.

Skitse, der viser butikscentrets åbne forbindelse med omgivelserne

Centralhallen med butiksgader i flere etager

Brancusi

Davis Lewis: Constantin Brancusi. Alec Tiranti, London, udg. i 1957, 115 sider, format 19 × 16 cm, pris 16 sh.

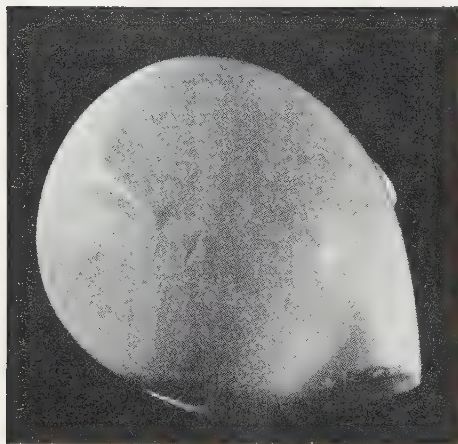
Tirantis forlag har igen udsendt en smuk kunstbog, 65 store og gode tillustrationer, en fortræffelig tekst, krideret papir, shirtingomslag og som sædvanlig til en forbløffende lav pris. Vi har før bragt anmeldelser af bøger fra dette forlag, bl. a. af „Bronzes of West Africa“ og når nu emnet er den betydelige billedhugger Constantin Brancusi, den første blandt pionererne i moderne plastik, har vi svært ved at nøjes med et par linier.

Nutidens skulptur baserer sig på 3 „trekanter“, hvis kunstneriske aktivitet starter kort efter århundredskiftet. Den ene er Brancusi – Arp – Giacometti, karakteriseret ved en stram enkel formgivning, en anden Archipenko – Maholy Nagy – Lissitzky, der bryder det traditionelle materialevalg og anvender metal, glas og træ i konstruktivistiske former, og en tredie med Lipchitz – Laurens – Picasso's dramatiske rumfigurer.

Constantin Brancusi døde i sit studio i Paris den 16. marts 1957 i en alder af 81 år. Han var bondesøn fra Rumænien, men træk af livshistorien må De finde i bogen. Som menneske var han meget indesluttet. Tilbageholdenhed og enkelhed var hans livsmåde. Afsondret fra omverdenen arbejdede han i sit høje hvide arbejdsrum i 40 år som en munk i en lukket klosterorden.

Kysset, 1908. Kalksten, ca. 60 cm høj. Det er ikke denne, der står på kirkegården i Paris

Prometens 1911, Marmor, 12 cm høj

Den nyfødte, 1915. Marmor, ca. 30 cm høj

Arbejdets frugter måtte bære præg heraf. Hans arbejdsmåde var en dialog mellem ham og materialet, skriver forfatteren David Lewis, og han giver en smuk karakteristik af „Kysset“. Skulpturen står på en grav i et hjørne af Cimetiere Montparnasse. „*I stenens relief anes de 2 figurer som en ubrydelig helhed. Måske er kysset et farvel mellem mand og kvinde, elsker og elskede, før døden skiller, måske viser skulpturen tillige, at han fremstiller død og liv som en uadskillelig dualisme, 2 komplementære skabninger, mand og kvinde, lige nødvendige i eenheden – og døden som giver en anelse af det forbigangne og fremtiden, af det forbigangnes gave til livets fortsættelse, af livet og kærlighedens triumf over døden. (For i hans udkast, nu i Philadelphia-samlingen, anes kvindens frugtsommelighed)*“.

„Sovende muse“ (1909–10) viser et ægformet hovede med nænsomt angivne træk, beåndet af følsomhed. I „Torso af en ung pige“, „Fugl i himmelrummet“ og „Flyvende skildpadde“ viser resultater af hans senere udvikling, men forfatteren understreger, hvor svært det er at afstikke en bestemt linie. Nogle arbejder har stået på i årevis, enkelte gennem hele hans liv.

Bogen indeholder mange interessante træk, bl. a. om hans proces mod toldvæsenet i Amerika og om et besøg i hans atelier af en maharajah, der ville bygge et særligt tempel for 4 af hans arbejder, sådant indrettet, at solstrålerne ved middagstid skulle skinne på en bestemt figur i poleret bronce. Det er en god bog for alle skulpturinteresserede. **Dahlmann Olsen**

Leda, 1922. Marmor (betonsokkel). Højde ca. 63 cm, med sokkel ca. 125 cm

Torso af ung pige, 1922. Ahorn, højde ca. 63 cm

Fugl, 1912. Marmor, højde ca. 75 cm

Flyvende skildpadde, 1945. Marmor på stensokkel, højde ca. 56 cm

Noter

Det ekstraordinære repræsentantskabsmøde om nye honorarregler

Den 12. juli afholdt D.A.L.'s repræsentantskab et ekstraordinært møde, ved hvilket bestyrelsen forelagde repræsentanterne resultatet af de langvarige forhandlinger med monopoltilsynet om nye honorarregler for bygningsarbejder. Endvidere forelagdes et forslag til en standardkontrakt for boligselskabsbyggeri, som er resultatet af en række forhandlinger med Fællesorganisationen af almennyttige danske Boligselskaber om samarbejdsforholdet mellem arkitekt og boligselskab. Der blev ikke truffet nogen beslutninger ved mødet, idet repræsentantskabet ønskede virkningerne af de nye honorarregler nærmere belyst, før det tog stilling til dem. Den egentlige behandling blev derfor udskudt til repræsentantskabets ordinære efterårsmøde.

International idékonkurrence om haveanlæg

Arrangørerne af en omfattende international Gartenbau-Ausstellung i Hamburg i 1963 har udskrevet en international idékonkurrence om udformningen af området mellem Alsteren og Elben i Hamburg omfattende voldanlæg, en botanisk have og udstillingsarrangementet i forbindelse med den internationale udstilling. Der er stillet lige ved 70.000 DM til rådighed til præmiering, og heraf vil 1. præmien udgøre 15.000 DM. Konkurrencen er godkendt af UIA, og forslagene skal være indleveret senest den 19. november dette år. Konkurrencens program ligger til gennemsyn i sekretariatet. **Konkurrenceudvalget**

Boligselskaberne holder kursus i Sønderborg

I lighed med tidligere år afholder Fællesorganisationen af Almennyttige Danske Boligselskaber i forbindelse med DAL's boligbyggerudvalg og Dansk Ingeniørforenings bygningsingeniørgruppe også iår et kursus på Sønderborg idrætshøjskole i dagene *28. sept. til 4. okt.*

På kurset vil bl. andre boligminister Kaj Bundvad tale om „Aktuelle boligproblemer" kort før rigsdagen tager fat på behandlingen af forslag til nye byggestøttelove.

Desuden vil forretningsfører K. Hansen tale om licitationer, arkitekthonorarer m. v. Der vil blive foredrag om konstruktive byggeformer og erfaringer fra konsulentudvalget og endelig vil et par foredrag handle om beboernes problemer.

Medlemmer af DAL kan deltage i kurset mod en afgift på 110,– kr. der giver adgang til alle møder og udflugter og dækker samtlige måltider (som indtages på skolen), men *ikke* indkvartering som man selv må ordne på hotel, da fællesorganisationen iår har måttet reservere alle værelser på skolen til egne medlemmer.

Indmeldelse til kurset til DAL's sekretariat inden 1. sept.

Et lektorat ved Sydney universitet

Til arkitektskolen ved Sydney universitet søges en lektor i videnskaber med tilknytning til arkitektvirksomhed (Architectural Science). Man er specielt interesseret i en ansøger, der kan undervise i og udvikle forskningen af akustiske problemer, kunstig og naturlig belysning og bygningsopvarmning.

Ansøgere skal efter kort tids ophold i Australien kunne undervise på engelsk. Ansøgere kan være arkitekter, civilingeniører eller fysikere.

Stillingen lønnes efter kvalifikationer med £ 1.500 – £ 2.100 om året (plus et dyrtidstillæg der for øjeblikket er £ 8 – £ 11 p. a.). Omkostningerne ved rejsen til Australien godtgøres på visse vilkår.

Ansøgninger, der skal være universitetets registrar i hænde senest 30. september 1958, sendes til: The Registrar, University of Sidney, Sydney, New South Wales, Australia.

Nærmere oplysninger fås iøvrigt ved henvendelse til nævnte adresse.

Så enkelt kan det gøres

I en anmeldelse af Købestævnet i Fredericia skriver Politikens medarbejder d. 1. 8.:

Noget epokevækkende nyt skal man dog ikke vente, det skulle da lige være Aarhus fabrikens Royal Systems butterfly bogreoler til ungpigeværelser. Fabrikant, arkitekt Poul Cordovius, hvis virksomhed om kort tid vil være Danmarks største møbelfabrik, har selv tegnet reolen, der simpelt hen er formet som en sommerfugl, en 45 gr.s vinkel.

Byggeomkostningsindeks april 1958

(1955 gnstl. = 100)	1955	1956	1957	1958
Januar	98	102	106	107
April	100	103	107	108
Juli	100	104	107	
Oktober	101	106	108	

Boligbyggeriet maj 1958

Hovedstadsområdet samt 5 provinsbyer og disses forstæder	Antal lejligheder			
	April 1957	Maj 1957	April 1958	Maj 1958
Byggetilladelse givet i løbet af måneden	1 086	1 218	931	1 281
Byggetilladelse ved månedens slutning	3 524	3 406	4 206	4 007
Påbegyndt i løbet af måneden	1 070	1 298	944	1 410
Fuldført i løbet af måneden	626	959	667	569
Under udførelse ved månedens slutning	14 672	14 999	11 214	12 051
Beregnede tal for hele landet, excl. egentlige landkommuner				
Under udførelse ved månedens slutning	22 400	22 800	17 100	18 300

Indlæg

Contemporary danish architecture

Politikens anmeldelse d. 25. 7. af „Contemporary danish architecture" og en kort påfølgende diskussion i bladet d. 28. 7. kan næppe videreføres med nogen større interesse for Politikens læsere, men har affødt flg. kommentar, der forekommer mig at passe bedre i „Arkitekten"s spalter. Til den nævnte bog findes der betydelig mere stof, end den har kunnet rumme på sine ca. 100 sider, og når bogen ikke bringer arbejder af de i Politiken nævnte arkitekter må det på ingen måde tages som en kvalitetsmæssig undervurdering af disse arbejder, men kun som en konsekvens af ønsket om at belyse hver enkelt emnegruppe bedst muligt indenfor den begrænsede plads. *Finn Monies*

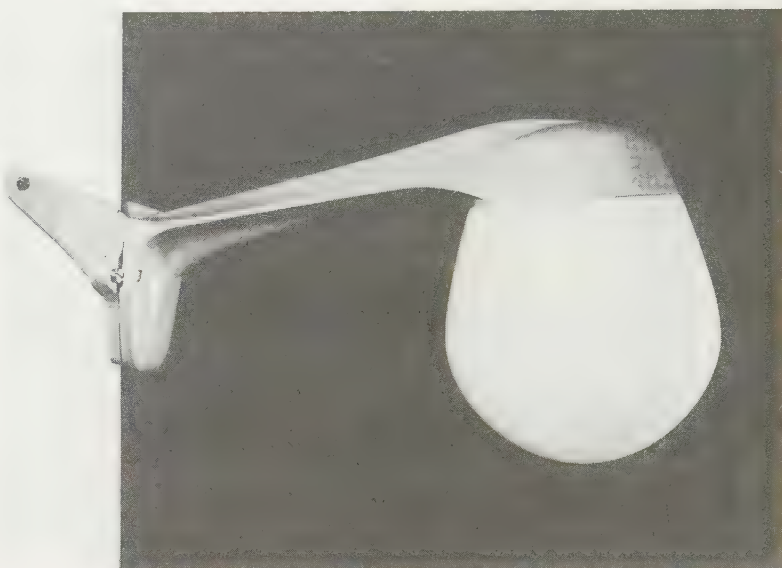
ORIENTERING

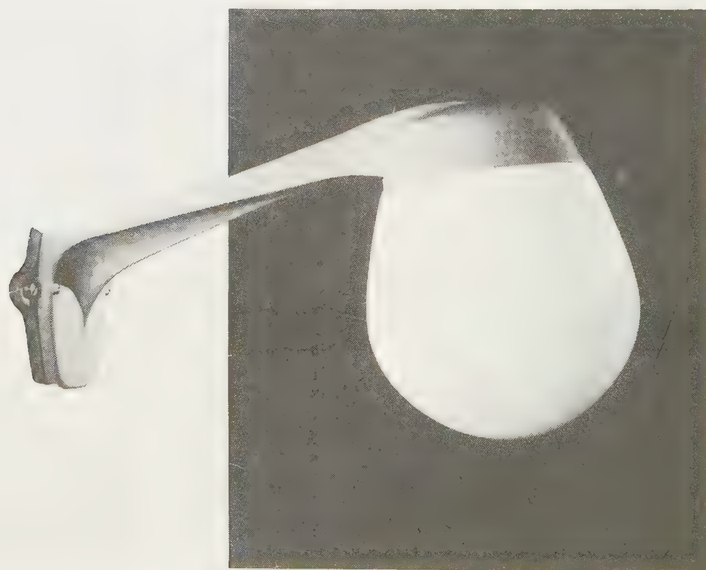
BELYSNING og
EL-MATERIEL

UDENDØRS LAMPETTER

U 73 kr. 52,00
Combal-lampet med vinkelstykke (til opsætning på hjørne).
Letmetal, lakeret lysegråt.
Sokkel, 11×9,5 cm.
Arm, 36 cm.
Indtil 75 watt.

1 glas 81276 opal.

U 72 kr. 43,00
Combal-lampet som U 73, men med plan flange.

LYFA

BLANKAVEJ 32 - KBH. VALBY - TLF. 300411

Gasbeton-muren er isolerende

– det sørger millioner af små,

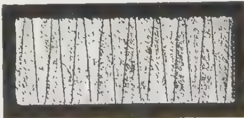
adskilte porer for...

Materialet er nemt at bearbejde med almindelig sav, økse, bor – har lav egenvægt – stort format – kræver ringe mørtelforbrug ... alt sammen egenskaber, der muliggør en kort opførelsestid. I sig selv en besparelse – rentemæssigt en gevinst.

Gasbeton svarer til tidens byggekrav... også til etagebyggeri.

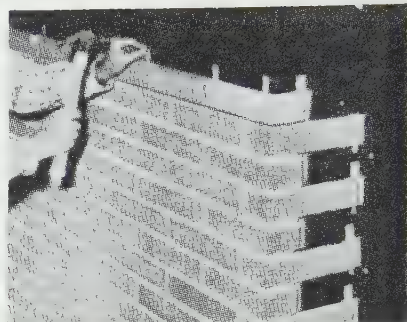
byg med

GASBETON

DANSK GASBETON AKTIESELSKAB . FREDERIKSBORGGADE 18 . KØBENHAVN K . C. 9575

Påsømning af teglstens beklædning

Tegl tilpasses træskelethuse

Som bekendt er træskelethuse dominerende i USA, men der gøres fra teglværkernes side store anstrengelser for at komme ind på markedet. Disse anstrengelser omfatter dels rationaliseringsbestræbelser inden for fremstillingen og transporten af de normale teglprodukter, dels udviklingen af nye fabrikater, der er specielt egnede til det amerikanske byggemarked.

Et af disse produkter ses på illustrationen. Det er et beklædningsmateriale af tegl, hvori er indstøbt metalklips. Disse metalklips gør det muligt at sømme teglproduktet uden på en træskeletvæg. Væggen kommer herved til at fremtræde som en muret væg, idet fugerne bagefter udfyldes med mørtel. Teglpladen er 3/4″ tyk, og vægge beklædt på denne måde bliver i øjeblikket prøvet i en række byer i USA.

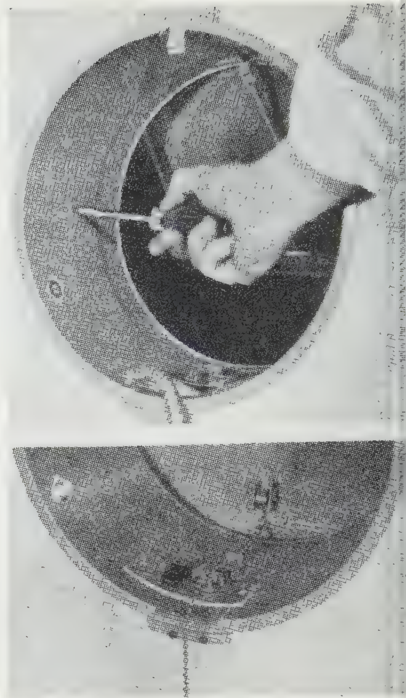
Hvad enten man synes om metoden eller ej, kan den betragtes som karakteristisk for de veje, man i øjeblikket går inden for amerikansk småhusbyggeri, hvor argumenter som „sales appealing“ spiller en væsentlig rolle. *J. Br.*

Kilde: Practical Builder, 1958

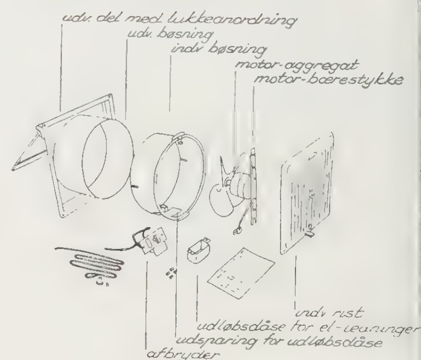
El-ventilator i nutidens køkkener
– effektiv ventilation kræver rigtig installation

I mange år er det her i landet blevet betragtet som fuldt tilfredsstillende, når f. eks. et køkken – som foreskrevet i de nyere bygningsvedtægter – var forsynet med et 10 × 15 cm aftræk i loftet over kogepladsen. Mangen husmor har sagt stygge ord om arkitekt eller ingeniør, når kold træk er kommet ned fra aftrækket og mados siver ind i gange og stuer. Et åbent vindue hjælper -- men det trækker også varmen ud af rummet! I det danske klima med vinterens vekslen mellem frost og tø, bliver køkkenvinduet med falsene løbet fulde af vand let et noget kedeligt bekendtskab.

Et elektrisk ventilationssystem betragtes stadig som noget af en luksus, og er det måske også, hvis man hermed ligefrem vil forstå air-conditionering af hele boligen under et. Tænker man sig imidlertid en løsning for køkkenet, hvor en effektiv ventilation trænger sig mest på, er problemet ikke så uoverskueligt. Elektriske ventilatorer findes nu på markedet i forskellige

Typisk amerikansk ventilator til ydermur af træ
Fasco Industries, Rochester, N. Y.

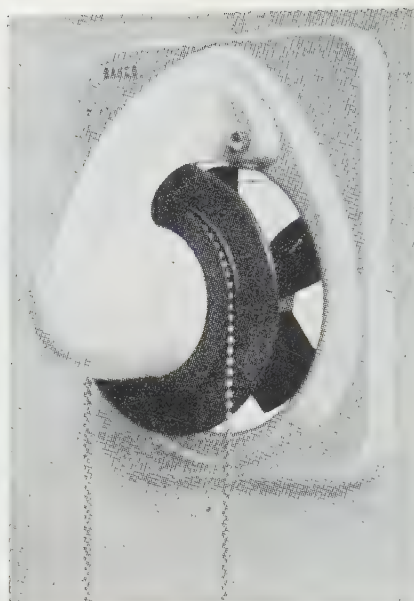

Farco ventilatorens enkelte dele

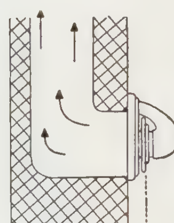
udførelser og prisklasser og vinder stigende udbre-delse, både i de gamle huse og i de nye, hvor de egentlig burde have været tænkt på dem fra starten

Kan installation ske i forbindelse med en eksiste-rende aftrækskanal, er dette naturligvis den simpleste løsning, men meget ofte vil dette – f. eks. på grund af aftræksrørets dimension – være vanskeligt og man kan da oftest med fordel vælge en ventilator, der mon-teres i rummets ydervæg.

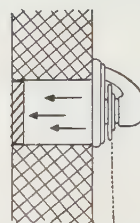
Principielt består en sådan el-ventilator af to dele: en udvendig del med en lukkeanordning eller rist og en indvendig del, der væsentligst består af motor og propel, men som også kan indeholde lukkeanordnin-gen. Disse to hoveddele vil ofte være fremstillet således at de plader, der udgør grundelementet, overlapper mur eller træværk omkring ventilationsåbningen, og således dels skaber mulighed for en fastgørelse, dels dækker over eventuelle småskader, der måtte være fremkommet i forbindelse med åbningens udførelse. Mens de to dele af en ventilator, der monteres i en ydervæg af mursten normalt ikke har forbindelse med

Den svenske Bahco-ventilator type 15, der forhandles herhjemme

Ventilator i aftrækskanal.

Ventilator i ydermur

Bahco-ventilator i ydermur og aftrækskanal. Placering under loftet er også mulig

hinanden, idet muråbningen her gerne lukkes og pudses mod det evt. hulrum, kan der med særligt henblik på anbringelse i ydervægge af træ fås ventilatorfabrikater, hvori indgår to cirkelrunde bøsninger, der ved monteringen, henholdsvis udefra og indefra skubbes ind i hinanden. Herved er der også skabt mulighed for tilpasning til forskellige vægtykkelser.

Placering og virkemåde

Det har vist sig, at el-ventilatorens ideelle placering er i ydermuren, idet der ved denne placering bl. a. ikke fremkommer den friktion og nedsættelse af lufthastigheden, som kan forekomme i et aftræksrør. Ventilatorens opgave i rummet er at skabe et undertryk, og det sørger den for, hvis den udsugende luftmængde står i et rimeligt forhold til lokalets størrelse. I et køkken vil man normalt skulle regne med en udskiftning af luften ca. 15 gange i timen. For at opretholde det nævnte undertryk, er det nødvendigt at holde døre og vinduer lukkede i rummet. Den nødvendige tilgang af luft kan da f. eks. ske ved at lade spisekammerdøren stå på klem, – hvis der altså er en spisekammerventil, eller luften kan tilføres under køkkendøren, hvis denne er uden dørtrin. Er disse to muligheder ikke til stede, skubbes køkkendøren til uden at lukkes. Man opnår altså en luftstrømning *mod* køkkenet, og derfra ud gennem ventilatoren. Et åbent køkkenvindue ødelægger ventilatorens muligheder for

at påvirke trykforholdene, og det samme er tilfældet med en åben yderdør, hvor kold luft vil strømme ind forneden, og den varme – og madosen – strømmer ud foroven.

Altså: luk vinduer og døre, men sørg for passende frisklufttilførsel.

Ikke alene i køkkener, men også f. eks. i badeværelser, raske- og tørrerum og toiletter kan man med fordel anvende en el-ventilator. Det bliver mere og mere klart, at ventilation ikke er en luksus, og at udgifterne er rimelige i forhold til de goder, der kan opnås.

SBI-TT

Kilde: Practical Builder (U.S.A.) 1958.

Opvarmning med dybfrossen naturgas

Dybfrossen kød og grøntsager er en almindelig foreteelse i dag. Men dybfrossen naturgas –?

Det må vist for de fleste siges endnu kun at være et begreb, og dog mener sagkundskaben, at denne form for naturgas i løbet af ikke så mange år vil være lige så kendt, som den almindelige flaskegas er det i dag.

Ved olieudvinding frigøres også store mængder naturgas, der har en meget høj varmeværdi. Endnu kan denne gas kun udnyttes, når der er mulighed for gennem ledninger at føre gassen fra produktionsstedet til større industri- og beboelseskvarterer. Både USA, Canada og dele af Sovjetunionen gennemkrydses af udstrakte naturgasledningsnet.

I Sydamerika og Mellemøsten er der derimod næsten ingen mulighed for at udnytte naturgassen på denne måde, men ved nedkøling til ÷ 160° C, der foretages allerede ved oliekilderne, kan man ændre gassen til vædskeform og derved opnå en kraftig koncentration. På tankbåde med velisolerede tanke kan gassen så senere afskibes til Europa, og dér oplagres i beholdere ved f. eks. gasværkerne og de større industrier.

I USA er en tankbåd, der er beregnet til transport af dybfrossen naturgas under bygning. England bygger store beholdere ved Themsen til oplagring og distribution, og engang i 1959 venter man at modtage den første ladning.

Den nedkølede gas har 30–40 pct. større varmeevne end olie, og vil kunne udgøre et vigtigt tilskud til den sædvanlige gasproduktion. Af en kubikmeter dybfrossen naturgas kan fremstilles intet mindre end 1200 kubikmeter sædvanlig bygas. Med tre tankskibe på 10.000 t og med 15 rejser pr. år pr. båd kan England importere lige så meget gas, som det selv producerer.

Også for de øvrige europæiske lande kan den dybfrosne gas blive af stor betydning, og ECE's gasudvalg i Geneve følger denne nye udvikling inden for gasproduktionen med stor interesse.

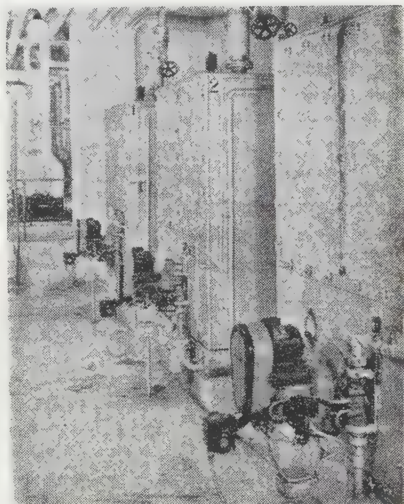
SBI-TT

Kilde: Byggnadsvärlden nr. 18, 1958.

En af de mange ejendomme der valgte

- det bedste anlæg
- den bedste installation
- den bedste service

Wadsteds Kollegium »Solbakken« ved Vigerslev allé, Valby. Rådgivende ingeniører Birch & Krogboe, Nyropsgade 26, Kbh. V. 3 stk. halvautomatiske Gilbarco rotationsfyr monteret på Sempar kedler.

ESSO's Gilbarco afdeling står til rådighed med alle oplysninger.

Gilbarco OLIEFYR

CORITON

FACADE- OG VÆGFARVE

meget anvendt
yderst anerkendt
betyder økonomi
giver hurtigere arbejdsgang
har størst holdbarhed

SIE *Lak- og farvefabriker*
KØBENHAVN S

Meddelelser fra
DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND
Bredgade 66, København K.
Telefon *Minerva 1290

Adresseforandringer

Arkitekt Mogens Suhr Andersen, *bolig og tegnestue* fra Kongebakken 20, Roskilde til Frederiksborgvej 163, Roskilde, telefon uændret Rosa 4602.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Tidsskrifter modtaget indtil juli 1958

Byggekunst 3/1958
Arkitekten, hans vilkår og virke – med indlæg af Odd Brochmann, Helge Zimdal, Gunnar Hoving, Elias Cornell, Arne Korsmo, Arne E. Holm, Hans Granum, Olav Aspesæter, der alle arbejder med uddannelse af arkitekter. Flemming Grut om situationen i Danmark, Bengt Knutsen om School of Architecture, London.

Byggmästeren A 4/1958
Ebbe Borg: Förenklad bostadslångivning. David Helldén: Kommunal flickskola i Malmö. Sture Frölén: Augustenborgskolan i Malmö. Marianne Bråhammar-Nanne: Några nya skolor i Skåne. Peter Bugge: Centralskola og gymnasium i Kalix. Jon Höjer og Sture Ljungqvist: Fröslunda centrum i Eskilstuna. Helge Zimdal: Projekt til kommunal flickskola och medborgarhus i Enskede. Elias Cornell: På romerska vägar.

Byggmästeren B 4/1958
Arne H. J. Bergquist: Skorstenarna och brandskyddet. Gunnar Pleijel: Klimastudier vid Texas Engineering Experiment Station, USA. Hans Murray: Amerikanskt och svenskt rörläggeri i småhusbebyggelse. Sten W. Larsvall: Monteringsfärdigt rörbyggeri. Börge Algers: Elinstallationer i elementbyggeri. Bo Bouvin: Hjärtat – ett byggelement för villor. Jürgen Magdalinski: Atomvärme till våra bostäder. Sven Hultquist: Evert Strokirk 60 år.

Le Carrè Bleu 1/1958
Tema: *Den ekspressive forms formlære.* Oplevelse og rum. Hvorledes korresponderer kompositionens teori og vor tids matematik. Arkitektur og tænkning, af André Schimmerling. Frit forum. Betragtninger over vor tids formopfattelse, af Yki Nummi.

Byggmästaren A 5/1958

Erik Thelaus: Sveaplatsen och detaljhandeln. Lars Hellman: Bostadsfrågan och småhusbyggandet. Några småhusområden och typhus. Karl Tham: Något om bostadskostnaden för enfamiljsbostäder. Höghusen och bostadsmiljön. Eva och Thomas Paulsson: Om höga och låga hus, om sociologi och egna hem. Barbro Allurgén: Byggandet och de vanföra.

Dansk Kunsthåndværk 2-3/1958

Bent Salicath: „Man har sagn om borgtapeter" – franske tekstiler i Kunstindustrimuseet. Henrik Park: Danske bogbind gennem 100 år. Knud Bidstrup: Unika-Væv og Halling Koch. Arne Karlsen: Nøgternheden overlever – fra et studieophold i London. The Design Centre for British Industries. Pierre Lübecker: Lerets capricer – om Birte Weggerbys keramiske arbejder. Nye tæpper af Juliana Sveinsdottir. Udstilling af danske boligtekstiler i San Francisco – og nogle betragtninger over udenrigstjenestens opgaver, af Bent Salicath. Flora Plagiata – og om dens udbredelse i Småland, af Bent Salicath. Fortsat debat om Palshus-Saxbo. Det forsømte forår – Kunsthåndværket på Charlottenborgs forårsudstilling – en omtale i billeder, af Arne Karlsen.

Deutsche Bauzeitschrift 5/1958

Kontorbygninger, kontorindretninger, to udstillingslokaler for tekstil, eenfamiliehuse, byggetekniske noter og arkitekturdetaljer (tegninger og fotografier af façader, vej og brokonstruktioner og tagkonstruktioner.

Form 3-4/1958

1914-1935-1958 – om plagiat og lovgivning til beskyttelse af kunstnerrettigheder. Indredning i luftrum, interview med Rune Monö. Plåtslagaren och drömbilen, af Hugo Lindström. VDN (varudeklarationsnämnden) gör vandringsutställning. Maskinell stoltest –styrkeprøvning af stole. S.I.R. (Svenska Inredningsarkitekters Riksförbund) 25 år, af Erik Ullrich. Formasketer och krusidullmänniskor, af Marita Lindgren-Fridell. Bygga i värme och sol, huse i Fiesole ved Firenze af Leonardo Ricci, kontorbygning i Milano af Ponti, Nervi og Danusso, boligbebyggelse Ca' Granada af Vittorio Gondolfi. Form och objektivitet, af Alf Liedholm. Udtalelser af lærerne ved konstfackskolan.

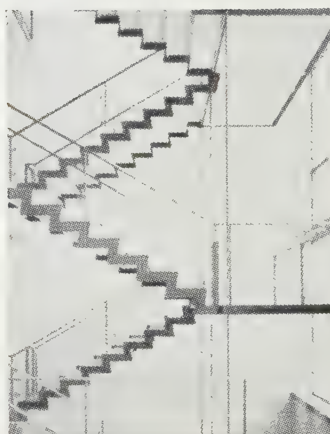

Ny udgave af bogen om Arne Jacobsen

Indholdet i denne ny udgave af bogen om Arne Jacobsen er udvidet med mange eksempler på arkitektens seneste arbejder, således at bogen nu er ført a jour og giver et godt overblik over Arne Jacobsens virksomhed fra 1928 til i dag.
Bogen om Arne Jacobsen er redigeret af arkitekt Johan Pedersen og udsendt af Arkitektens Forlag.
Bogen er nu på 119 sider og koster indbundet kr. 32,–.

fabrik i Ålborg

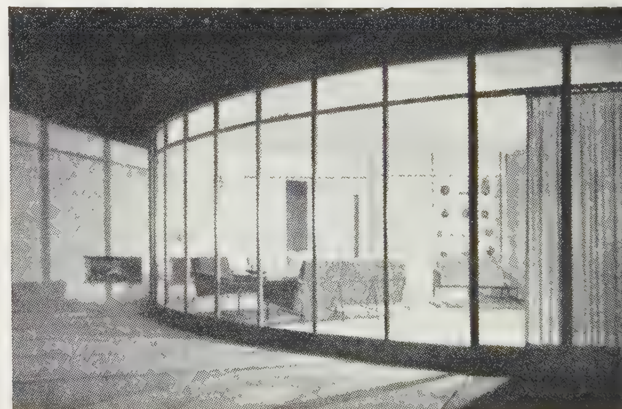

trappe i Rødovre rådhus

dørgreb

hus på Sjællands Odde

Se HFB side 619

Forum 2/1958
Hele hæftet optages af artikler om finsk arkitektur og kunsthåndværk. Indledende artikel af Aulis Blomstedt. Finsk arkitekturs udvikling af Andre Schimmerling. Helsinkis olympiske stadion af Yrjö Lindegren, sejlsportspavillion ved Helsinki af Olle Poyry, Nationalteatrets nye bygning i Helsinki af Heikki og Kaija Siren, rådhus i Säynätsalo af Alvar Aalto, kapel i Turku af Erik Bryggman og kirke i Salla af O. Sipari, kapel i Otaniemi universitetsby ved Helsinki af Heikki og Kaija Siren, tekstilfabrik i Hanko af Viljo Rewell, kontorbygning og hotel i Helsinki af Aalvar Aalto, administrationsbygning for pensionsforsorgen i Helsinki af Aalvar Aalto, projektet til den finske pavillon på verdensudstillingen i Bruxelles samt billeder af finsk kunstindustri fra forskellige udstillinger.

STILLING TILBYDES

Arkitekt. En erfaren ung arkitekt evt. bygningskonstruktør søges straks til min tegnestue. Skriftlig henvendelse til *Niels Albretsen*, arkitekt M.A.A. Algade 76, Ringe.

Medarbejder søges. Der kan påregnes arbejde af længere varighed. *Villy G. Hansen — K. W. Orland.* Østeraa 19, Aalborg. Tlf. 26077.

Konduktør. Arkitekter Eva og Nils Koppel søger straks en erfaren arkitektkonduktør til tilsyn og regnskabsføring ved stort institutionsbyggeri. Skriftlig henvendelse til tegnestuen, Hundesøvej 3, Gentofte.

STILLING SØGES

2 ark.stud. fra Edinburg søger tegnestuearb. i Danmark fra 1. sept. Kval.: RIBA. Billet mrk. 942 til *Arkitekten*, Bredgade 66, K.

Ekstraarbejde søges ved projektering, optrækning (gerne hjemme) eller tilsyn (egen bil). Dygtig konstruktør, 1 år på tegnestue, 2 år ved tilsyn, fra 1. okt. H 1. Billet mrk. 943 til *Arkitekten*, Bredgade 66, K.

DUPLIKERING

Byggebeskrivelser, referater og renskrivning af statiske beregninger. Duplikeringsbureauet **Dania,** Central 6717.

Bianco Lunos Bogtrykkeri A-S, Kbhvn.